

Dan Hrvata u Budimpešti

FOTO: KRISTINA GOHER

3. – 5. stranica

30. rođendan garskog orkestra „Bačka“
6. stranica

Narda 800 ljet
8. – 9. stranica

U Martincima proslavljeno Martinje
12. stranica

Koka i zrno pšenice

Prije nekoliko tjedana u Glasgowu su se sastali čelnici svjetskih država kako bi raspravljali o problemima klimatskih promjena i pronalaženju rješenja za spas našeg planeta. Svrha sastanka bila je ograničenje globalnog zatopljenja na 1,5 C° kako bi se izbjegle klimatske katastrofe. Diljem svijeta svjedoci smo golemih požara, poplava i tornada, a može se očekivati i ekstreman porast razine mora. Prema znanstvenicima čovječanstvo je blizu točke s koje nema povratka pa možda još ima nade da budući naraštaji svoj život provedu u miru, bez strepnje od velikih nepogoda. Doduše, bilo je već takvih samita, primjerice 2010., kada su se države među ostalim nominalno obvezale na smanjenje emisije štetnih plinova za 45% do 2030. godine, ali po tom pitanju nisu učinjeni pozitivni koraci: prema podacima Ujedinjenih naroda emisija je porasla za 16%. Svaki stupanj zagrijavanja koji direktno uzrokuje ugljični dioksid dodatno je pojačan povratnim procesom koji podiže prosječne temperature. Čini se da se u svijetu događa nešto poput onog u poznatoj basni „Mala crvena koka i zrno pšenice“, u kojoj nitko od likova (miša i patke) osim koke ne želi učiniti ništa (pronađeno zrno odnijeti u mlin, samlijeti, zamijesiti kruh...) ili bilo što žrtvovati, svi čekaju drugog da nešto poduzme kako bi nakon toga uživali u prinosima. Ali jedna koka, tj. jedan sudionik ne može spasiti Zemlju. Naime, u njezinu sustavu odvija se niz procesa koje ljudski utjecaji često narušavaju, pa tako nastaju globalni problemi. U narušavanju sudjeluju svi ljudi koji žive na planetu i iskorištavaju njezine resurse, jedni s manje, a drugi s više odgovornosti. Upravo stoga najbolje bi rješenje bilo kad bi svi ljudi prema ulogama koje su im dodijeljene u životu (državni dužnosnici, gospodarstvenici, znanstvenici, umjetnici, novinari, prosvjetni djelatnici, roditelji itd.) poput koke iz navedene basne uzeli ono zrno i odnijeli ga u mlin, jer najviše svojim djelima mogu učiniti pojedinci. U potrazi za načinom poboljšanja svijeta, dok pokušavamo spasiti Zemlju često zaboravljamo da mi sami trebamo biti koke, a ne miševi i patke.

Beta

Glasnikov tjedan

se temelje na službenim podacima. A što je s onima koji nisu u sustavu ili nisu prijavili svoje oboljenje?

Istovremeno se po-tiče cijepljenje pa tako i uzimanje treće doze cjepiva, ali smo svjedoci i žestokih prosvjeda protiv obveznog cijepnja koje se nagovještava u mnogim sektorima i u nekim zemljama.

Prema podacima mrežne stranice koronavirus.hu od izbijanja pandemije 2019. godine do danas od Covida je preminulo 32 780 osoba. Cijepljeno je oko šest milijuna mađarskih državljana. Najveći broj zaraženih od izbijanja pandemije bilježi SAD. Delta varijanta je u pokretu. Oko nas oboljeva sve više ljudi. Čitamo i slušamo kako je delta soj Covida-19 zarazniji. Glavobolja, curenje iz nosa i upala grla simptomi su delta soja koji se razlikuje od ostalih mutacija. Broj se povećava, pri čemu oboljeva veći postotak ljudi.

Covid se ne predaje. Po podacima od 20. studenog do sada je u svijetu od koronavirusa preminulo preko pet milijuna osoba, od ukupno zaraženih 257 milijuna. Ovi podaci medijskih infografika vjerojatno

Ovih dana u četvrtom valu pandemije govori se o delta plus soju i velikom broju cijepljenih koji oboljevaju, naravno, u odnosu na necijepljene s blažim simptomima. Delta plus je zarazniji i jako se brzo širi, a kod necijepljenih je vrlo veliki rizik od razvoja teških oblika bolesti, izjavljuju epidemiolozi.

Kako donose agencijske vijesti, zemlje srednjoistočne Europe ponovno, kao i prošle godine, obaraju rekorde broja novo-zaraženih koronavirusom SARS-CoV-2, a raste i broj smrtnih slučajeva. Iako se u njima marno bilježi broj zaraženih vjeruje se kako su te brojke puno veće, jer brojne infekcije nisu bile prepoznate ili nisu zabilježene.

Teško je stanje u Njemačkoj i Rusiji, a i Mađarska 20. studenoga broji velik broj novo-zaraženih, 11 289, što je najveći broj od početka travnja, dok je broj hospitaliziranih narastao na 6122, uključujući 613 osoba na respiratorima. Raste broj zaraženih i u Češkoj, Slovačkoj, Sloveniji i Hrvatskoj.

U Hrvatskoj smo svjedoci dugih redova ljudi koji se ovih dana žele cijepiti zbog sve većeg

broja pacijenata na liječenju i respiratorima. Hrvatska se približava procijepljenosti od 50% ukupnog stanovništva, dok je ta stopa u Mađarskoj negdje oko 60%. Dok pišem ove retke dvadesetoga dana mjeseca studenog ušli smo već pozamašno u četvrti val pandemije.

Branka Pavić Blažetin

„Do sada je u svijetu od koronavirusa preminulo preko pet milijuna osoba od ukupno zaraženih 257 milijuna.“

Pratite medijske platforme Medijskog centra Croatica!

MEDIJSKI CENTAR *Croatia*

www.glasnik.hu

Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu. Čitajte i širite Hrvatski glasnik „oazu hrvatske pisane riječi u Mađarskoj“!

Facebook profil Hrvatski glasnik – dnevni tisak – budite obaviješteni prateći Hrvatski glasnik!
radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati!

Croatia TV – tjedni prilog! Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar

Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia; Croatia TV!

Dan Hrvata u Budimpešti

U organizaciji Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj 20. studenog 2021. u Budimpešti je održan tradicionalni Dan Hrvata. Svetu je misu u crkvi sv. Ladislava služio sudski vikar Subotičke biskupije Ivica Ivanković Radak. U Kulturnom centru Sándor Csoma Kőrösi postavljena je izložba „Kamo plove ovi gradovi“, koju je otvorio povjesničar Dinko Šokčević. Nakon prigodnih govora predsjednik HDS-a Ivan Guban i predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac uručili su nagrade: nagrade za 2020. HDS je dodijelio Anici Petreš Németh, Juditi Poljak, Evi Polgar i Tamburaškom sastavu „Koprive“, a za 2021. godinu Šandoru Petkoviću, Anici Filaković, Kulturnom udruženju „Biser“ i Silvestru Baliću. Nagrade SHM-a primili su Zbor „Korjeni“, Ákos Kollár i Jolanka Tišler. Uslijedila je scenska igra „Budim i Pešta, najsjevernije sjedište Hrvata i hrvatske kulture u prošlosti i danas“, kojom su predstavljeni bogata kulturna baština, najvažniji događaji i osobe prošlosti Hrvata u Budimpešti i okolici. Predstavu su izveli mladi glumci HOŠIG-ove Literarne i plesne pozornice i budimpeštanska Hrvatska izvorna folklorna skupina. Za događaj je tiskan i poseban broj Hrvatskog glasnika, koji je pored prigodne izložbe financirala Hrvatska samouprava Budimpešte.

Hrvati u Mađarskoj, od Gradišća, Budimpešte i Bačke 20. studenog okupili su se kako bi proslavili državni Dan Hrvata. U kalendaru priredbi HDS-a i SHM-a ovaj događaj ima poseban značaj. Naime, u okviru priredbe ta dva tijela dodjeljuju nagrade onim pojedincima, društvima i sastavima koji su se istaknuli svojim radom u kulturnom, vjerskom i društvenopolitičkom životu, odgoju, obrazovanju i životu Hrvata u Mađarskoj. Po uhdanom sce-

Sudski vikar Subotičke biskupije Ivica Ivanković Radak

nariju priredba je započela svetom misom u crkvi sv. Ladislava, koju je služio sudski vikar Subotičke biskupije Ivica Ivanković Radaković. Velečasni Ivanković-Radak u svojoj je propovijedi podsjetio vjernike kako je poruka Božje riječi uvijek aktualna i upućena vjernicima, kojima Bog uvijek progovara o konkretnim i svakodnevnim pitanjima. Stoga ni danas ne treba bježati od nastojanja da iz Božje riječi iščitamo poruku za naš hrvatski narod. Napose za Hrvate koji žive izvan domovine, koji nastoje čuvati svoj kršćanski identitet u zajedništvu s drugim narodima. „Takav društveni kontekst doživljavamo i trebamo ga shvatiti kao bogatstvo. Samo na taj način možemo imati ljubavi, razumijevanja i uzajamnog poštovanja i cjelinu, jer svaka isključivost ne završava dobro, a svako nastojanje za dijalogom uvijek ostavlja prostor i nadu da ćemo stići do konačnog cilja. (...) Možemo reći da ova zajednica, koja se okupila na Danu Hrvata i svaka hrvatska zajednica koja živi raštrkana u svijetu ima jako veliku potrebu da se netko

brine za nju, da se osjeća nečijom i nekom pripada te se netko roditeljski i očinski skrbi za nju“, poručio je sudski vikar Ivica Ivanković Radak.

Program je nastavljen u prostorijama Kulturnog centra Sándor Csoma Kőrösi otvorenjem prigodne izložbe „Kamo plove ovi gradovi...“. Izložbu je otvorio povjesničar Dinko Šokčević koji je među ostalim rekao kako su se prema tradiciji već nakon tatarske najezde i povratka kralja Bele IV. iz Dalmacije u okolici Budima pojavili prvi hrvatski doseljenici, a nakon pada Budima u turske ruke u gradu i okolici počeli naseljavati Hrvati iz Bosne, s kojima su došli i bosanski franjevci. Hrvatsko građanstvo neovisno o bošnjačkom, šokačkom ili bunjevačkom podrijetlu sebe je nazivalo Dalmatinima ili Ilirima. Uspomenu na Hrvate u Vodenom gradu danas čuva Hrvatska ulica. Izložba na osam površina nalik mramornoj ploči donosi tekstove i fotografije o sljedećim temama: Hrvati u Budimu i Pešti i okolici; Hrvatsko građanstvo u Budimu; Budimski kulturni krug bosanskih/hrvatskih franjevaca; Najistaknutiji kulturni djelatnici u XVIII. i početkom XIX. stoljeća; Miroslav Krleža: „Hrvatski klasik koji je znao mađarski“; Hrvatski koreograf Antun Kričković; Hrvatske ustanove u Budimpešti i Čuvari zavičajne baštine. Izložbu su sastavili Dinko Šokčević i Kristina Goher. Grafički dizajn potpisuje Béni Monoki, a tisak Croatica d.o.o. Izložbu je financirala Hrvatska samouprava Budimpešte. Potom su u kazališnoj dvorani prigodne govore održali dogradonačelnik Kőbánye Gábor Radványi, veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić, zamjenik državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Re-

Dio vjernika

publike Hrvatske Dario Magdić, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan. Dogradonačelnik Gábor Radványi rekao je kako je velika čast što se ovogodišnji Dan Hrvata održava u Kőbányi, u gradskom okrugu u kojem od samih početaka djeluje Hrvatska samouprava. Njeni članovi već tridesetak godina zastupaju interese u javnom životu okruga, a uz potporu Samouprave Kőbánye ostvaruju priredbe za hrvatsku zajednicu. U tome značajnu ulogu ima budimpeštanska Hrvatska folklorna skupina, koja ove godine slavi 30. godišnjicu postojanja. Prisjetio se rada preminulog predsjednika Hrvatske samouprave Mate Filipovića i plodonosne prijateljske suradnje koja je zahvaljujući njemu uspostavljena s Vinkovcima. Podsjetio je kako građane Kőbánye s Hrvatskom povezuje i sveti kralj Ladislav Arpadović. Naime, u Hrvatskoj postoji mnogo naselja koja nose njegovo ime. U svojstvu izaslanika predsjednika Republike Hrvatske Zorana Milanovića hrvatski veleposlanik Mladen Andrić naglasio je kako Republika Hrvatska od svog osamostaljenja i međunarodnog priznanja njeguje dinamične i intenzivne dobrosusjedске odnose s Mađarskom. Od poveznica između dvije države istaknuo je brojne povijesne veze, partnerstvo u Europskoj uniji i Sjevernoatlantskom savezu te bilateralne odnose koji potvrđuju nacionalne interese kroz djelotvornu političku, gospodarsku, kulturnu i prekograničnu suradnja, uz visok stupanj uzajamne zaštite manjina. „Dopustite da se i danas ovdje zahvalim svima vama Hrvatima u Mađarskoj, ali i Mađarima, što stoljećima čuvate hrvatsku riječ, tradiciju, kulturu i običaje. Hrvatska ne smije i nikad neće zanemariti svoje obveze prema Hrvatima u drugim državama. Uvjeren sam kako ćemo i ubuduće poticati veze na uzajamnu dobrobit svih naraštaja. Sve ostvareno obvezuje nas na nastavak, u koraku s vremenom, na poticanje razvoja, prilagodbu i reforme, te usvajanje novih znanja, standarda i vrijednosti, sve radi daljnjeg napretka i boljitka“, naglasio je hrvatski veleposlanik Mladen Andrić. Na kraju je uputio poziv na hrvatsko-mađarsku izložbu „Ars et virtus: 800 godina zajedničke povijesti“, koja se otvara 9. prosinca 2021. u Mađarskom nacionalnom muzeju u Budimpešti. U ime predsjednika Vlade Republike Hrvatske Andreja Plenkovića i državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonka Milasa prisutnima se obratio zamjenik državnog tajnika Dario Magdić, koji je istaknuo činjenice koje potvrđuju osobit doprinos

Razgledavanje izložbe

Hrvata u Mađarskoj u očuvanju hrvatske tradicije, običaja i bogate kulturne baštine, te očuvanje hrvatske riječi i razvijene nacionalne svijesti o pripadnosti hrvatskom nacionalnom biću. Naglasio je dobrosusjedске i partnerske odnose Republike Hrvatske i Mađarske, a pritom kao najbolji primjer naveo zaštitu nacionalnih manjina. „Nacionalne manjine su istinska poveznica i most nadasve dobrih bilateralnih odnosa. Hrvatska nacionalna manjina u Mađarskoj i mađarska u Hrvatskoj uživaju visoku razinu manjinskih prava, sukladno najvišim europskim standardima“, istaknuo je zamjenik državnog tajnika Dario Magdić. Predsjednik Joso Ostrogonac među ostalim je naglasio kako su i Hrvati u Mađarskoj svoju svakodnevnicu trebali prilagoditi novonastaloj situaciji i naučiti nove izraze poput policijskog sata, respiratora, nastave na daljinu, maske, ograničenja ili zabrane. „Budimo sretni što smo danas zajedno i ponovno se družimo. Što smo mogli doputovati iz svih kraljeva Mađarske i Hrvatske i sudjelovati u lijepom misnom slavlju koje je predvodio sudski vikar Subotičke biskupije Ivica Ivanković Radaković“, naglasio je predsjednik Ostrogonac, dodavši da se državni Dan Hrvata priređuje i u znaku proslave osnutka prve krovne hrvatske organizacije, Saveza Hrvata u Mađarskoj. Savez je prošle godine slavio 30. obljetnicu svoga postojanja, koja će se obilježiti 27. studenog u Pečuhu. U sklopu proslave, na misnom slavlju Savez će se prisjetiti onih koji više nisu s nama. Osvrnuo se na zakonske promjene koje se tiču nevladinih organizacija, kao i izmjene i dopune Statuta SHM-a. Istaknuo je kako je na prijedlog Savezova predsjedništva KUD „Marica“ iz Salante 2020. godine dobio nagradu „Pro Cultura Minoritatum Hungariae“, koja je 2021. godine dodijeljena

martinačkom zboru „Korjeni“. Istodobno se zahvalio predsjedništvu za nominaciju za nagradu „Za narodnosti“, koju je preuzeo od državnog tajnika za vjerske i narodnosne odnose pri Uredu predsjednika Vlade Miklósa Soltésza. Predsjednik HDS-a Ivan Gugan u svom osvrtu na lanjsku godinu istaknuo je otvorenje Kulturnog centra Bačkih Hrvata u Baji, koji je mjesto okupljanja više generacija, prostor za održavanje izložbi, književnih tribina, okruglih stolova, uporište civilnih udruga i samouprava, te ujedno i dom za sunarodnjake iz Vojvodine. Početkom ove godine završena je gradnja suvremene školske zgrade pečuskog Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleža. Prisjetio se „izuzetnog člana hrvatske zajednice, nastavnika, ravnatelja, intelektualca, društvenog i političkog djelatnika“ Gábora Győrvárija, idejnog tvorca i pokretača tog projekta koji je preminuo prije godinu

Visoki uzvanici na otvorenju izložbe „Kamo plove ovi gradovi“

dana. Usprkos pandemijskoj godini 2020. je u skladu s najnovijim propisima o energetske učinkovitosti izvršena potpuna vanjska obnova zgrade Hrvatskog kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj u Vlašićima na otoku Pagu. Među važnijim obljetnicama naveo je 30. obljetnicu Hrvatskog glasnika i 20. obljetnicu Izdavačke kuće Croatica. „Iskoristio bih priliku i zahvalio se svim djelatnicima Croatice, posebice novinarima Medijskog centra Croatica na višedesetljetnom zalaganju, stotinama tekstova, radijskih i televizijskih priloga i na tome što djeluju kao kroničari života Hrvata u Mađarskoj”, rekao je predsjednik Gugan. Od znanstvenih prinosu naveo je nastavak izrade Leksikona Hrvata u Mađarskoj i rad na monografiji „Povijest i kultura Hrvata u Mađarskoj”, najavivši izlazak dvojezične knjige Dinka Šokčevića „Kratka povijest Hrvata u Mađarskoj”. Izvjestio je prisutne kako je Skupština Hrvatske državne samouprave na sjednici održanoj uoči Dana Hrvata donijela važnu odluku za budućnost hrvatske zajednice koja se odnosi na utemeljenje Hrvatskog internata „Collegium Croaticum”. „Nadajući se da pandemija i razne mjere neće pretjerano utjecati na svakodnevnicu 2022., koja će ionako biti puna velikih izazova, predstoje nam u proljeće parlamentarni izbori i popis stanovništva u listopadu. Na posljednjim parlamentarnim izborima 2018. hrvatska zajednica bila je prilično aktivna, stoga je naš zastupnik bio među onima koji su imali najveću legitimnost od svih predstavnika manjina u Mađarskom parlamentu. Vjerujem kako će se uz dobru organizaciju ti rezultati ponoviti. Koristim prigodu da vas izvijestim kako je također na današnjoj sjednici Skupština Hrvatske državne samouprave prihvatila svoju izbornu listu koju će i ovaj put voditi Jozo Solga, vjerujem jednako uspješno kao i tijekom protekle četiri godine”, rekao je predsjednik Ivan Gugan. Nakon toga predsjednici Gugan i Ostrogonac uručili su nagrade dvaju tijela. HDS je dodijelio sljedeće nagrade za 2020. godinu: Anici Petreš Németh za istaknutu djelatnost na području društvenog i političkog života Hrvata u Mađarskoj; Juditi Polja i Evi Polgar za istaknutu djelatnost na području hrvatskog odgoja i obrazovanja u Mađarskoj; Tamburaškom sastavu „Koprive” za istaknutu djelatnost na području hrvatske kulture u Mađarskoj, dok su nagrade za 2021. dobili: Šandor Petković za istaknutu djelatnost na području društvenog i političkog života Hrvata u Mađarskoj; Anica Filaković za istaknutu djelatnost na području hrvatskog odgoja i obrazovanja u Mađarskoj; Kulturno udruženje „Biser” iz Dušnoka za istaknutu djelatnost na području hrvatske kulture u Mađarskoj, dok je nagradu za mladež primio Silvestar Balić. Svoju nagradu SHM je dodijelio martinačkom Zboru „Korjeni”, te Ákosu Kolláru i Jolanki Tišler za doprinos razvoju društvenog života Hrvata u Mađarskoj.

Uslijedila je scenska igra „Budim i Pešta, najsjevernije sjedište Hrvata i hrvatske kulture u prošlosti i danas”, koja je predstavila bogatu kulturnu baštinu, najvažnije događaje i najistaknutije osobe iz prošlosti Hrvata u Budimpešti i njenoj okolici. Predstava su izveli mladi glumci HOŠIG-ove Literarne i plesne pozornice

Dio dobitnika nagrada HDS-a i SHM-a

Zorka Romac i Gergő Szabó

Usljedila je scenska igra „Budim i Pešta, najsjevernije sjedište Hrvata i hrvatske kulture u prošlosti i danas”, koja je predstavila bogatu kulturnu baštinu, najvažnije događaje i najistaknutije osobe iz prošlosti Hrvata u Budimpešti i njenoj okolici. Predstava su izveli mladi glumci HOŠIG-ove Literarne i plesne pozornice

Usljedila je scenska igra „Budim i Pešta, najsjevernije sjedište Hrvata i hrvatske kulture u prošlosti i danas”, koja je predstavila bogatu kulturnu baštinu, najvažnije događaje i najistaknutije osobe iz prošlosti Hrvata u Budimpešti i njenoj okolici. Predstava su izveli mladi glumci HOŠIG-ove Literarne i plesne pozornice

Gergő Szabó, Nina Šindik, Mira Döhrmann, Stefan Bundalo, Boris Berić, Nemanja Supurović, Ábel Boros-Krabok, Ádám Kovács i Gergő Porosz, mladi plesači „Tamburice” i budimpeštanska Hrvatska izvorna folklorna skupina. Na sceni su oživjeli Matija Petar Katančić, franjevci Lovro Bračuljević, Mihajlo Radnić i Emerik Pavić, Ljudevit Gaj i Dora Pejačević. Prikazan je isječak iz filma o Antunu Kričkoviću. Scene su isprekidane plesnim koreografijama poput, „Romance” na glazbu Dore Pejačević, „Znaka” ili dueta Zorka Romac i Gergőa Szabóa na poznatu pjesmu „Daj mi Bože...”. Redateljica igrokaza, ravnateljica škole Ana Gojtan i ovom je prilikom na scenu postavila zahtjevan kazališni igrokaz,

koji su mladi glumci izveli savršeno. Plesne koreografije nastavnice narodnog plesa Andreje Bálint bile su u potpunom skladu s kazališnom predstavom. Te večeri HOŠIG je dokazao kako može nadmašiti samog sebe, tj. na scenu postaviti igrokaz koji traži mnogo truda, koncentracije, ne govoreći o duljini teksta. Na kraju je glumac Stipan Đurić otpjevao pjesmu „Po volji Božjoj”, za koju je glazbu skladao Róbert Harangozó, tekst napisao Andrija Handler, a aranžman potpisuje Damir Butković. Priedbi su nazočili suradnici Veleposlanstva RH u Mađarskoj, generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat, počasni konzul RH Atila Kos, predstavnik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, voditelj Odjela za narodnosti Državnog tajništva za vjerske i narodnosne odnose pri Uredu predsjednika Vlade Richárd Tirsci, zamjenik ravnatelja Hrvatske matice iseljenika Ivan Tepeš, predsjednici Hrvatskih samouprava i zastupnici Skupštine HDS-a. Za državni Dan Hrvata tiskan je i poseban broj tjednika Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskog glasnika, koji su uredile glavna i odgovorna urednica MCC-a Branka Pavić Blažetin i novinarka Kristina Goher. Poseban broj tjednika Hrvata u Mađarskoj financirala je Hrvatska samouprava Budimpešte. Na kraju su svi gosti pozvani na domjenak.

Vidimo se 2022. godine u Podravini!

Kristina Goher

Proslavljen 30. rođendan garskog orkestra „Bačka“

Nakon što je prošle godine odgođena zbog pandemije koronavirusa i uvedenih protuepidemijskih mjera, 23. listopada ove godine u Gari je proslavljena 30., odnosno 31. godišnjica osnutka i neprekidnog rada orkestra „Bačka“. Tom prigodom priređeni su cjelovečernji kulturni program, koncert i plesničica, a u predvorju Doma kulture postavljena je i prigodna izložba na kojoj su izložene brojne spomenice, diplome i nagrade orkestra, te novinski napisi o tamburaškom orkestru objavljeni u Hrvatskom glasniku i drugim izdanjima.

Martin Kubatov

U suorganizaciji Hrvatske samouprave Gare i Orkestra „Bačka“ u mjesnom Domu kulture okupili su se brojni mještani i gosti iz obližnjih, ali i udaljenijih naselja. Svojom nazočnošću svečanost su uveličali generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat sa suprugom i suradnicima, garski načelnik Béla Faa, gosti iz prijateljskog naselja Topolja iz Hrvatske, te susjedne Rastine i Riđice iz Srbije.

Nakon pozdravnih riječi predsjednika Hrvatske samouprave Martina Kubatova u prvom dijelu programa nastupili su gostujućim KUD-ovi „Bunjevačka zlatna grana“ iz Baje i Bunjevački KUD iz Čavolja, te domaći Bunjevački omladinski KUD iz Gare. Prigodni program obuhvatio je KUD-ove koje Orkestar „Bačka“ stalno prati na brojnim nastupima diljem Mađarske i u inozemstvu. Nakon programa sudionici i gosti čestitali su slavljenicima prigodnim darovima. Početaka se prisjetio pokretač hrvatskog tamburaškog kružoka i njegov dugogodišnji voditelj, učitelj tambure Stipan Krekić. Kako je uz ostalo kazao, na njegovu inicijativu tamburaški kružok počeo je s radom još 1990. godine, a članove kružoka poučavao je pokojni Joso Ribar iz Baškuta. Nakon njegove smrti preuzeo ih je on, a dugo godina bili su redoviti sudionici folklornih i tamburaških kampova u Gari, nastupajući na brojnim priredbama bačkih Hrvata. Orkestar je imao tridesetak članova, a prvi nastup ostvarili su u Gradišću. Kako je istaknuo Krekić, osobito su bile omiljene tamburaške mise. Orkestar se u međuvremenu osuo, a oni najustrajniji nastavili su s radom. Njima su se kasnije pridružili novi članovi, koji sve do danas sviraju pod istim imenom.

Uslijedila je kraća stanka u okviru koje je reproducirana reportaža novinara Antuna Kričkovića o radu bačkih i garskih tamburaša pod vodstvom pokojnog učitelja tambure, Baškućanina Jose Ribara s početka devedesetih godina prošloga stoljeća, snimljena za Hrvatsku kroniku Mađarske televizije.

Bunjevački plesovi

Plesna skupina

Drugi dio programa posvećen je cjelovečernjem rođendanskom koncertu Orkestra „Bačka“ i gostujućih svirača i pjevača, među kojima su između ostalih bili Krunoslav Kičo Agatić, Darinka Orcsik i Petra Tasnádi. Publiku su oduševili omiljenim narodnim melodijama, hrvatskim uspješnicama i vlastitim, autorskim pjesmama. Kao pozvani gost na kraju programa pjevao je i Rade Jorović iz Srbije. U nastavku večeri slavlje je nastavljeno plesničicom, a zabava je potrajala do sitnih sati.

Brojni gosti

Dodajmo kako je orkestar „Bačka“ u suradnji s Hrvatskom samoupravom Gare snimio i dva nosača zvuka. Na jednom su stare bunjevačke „pisme“ koje su se nekada pjevale u Gari, a izvodio ih je čuveni i diljem Bačke poznati orkestar Jaše Babića. Na drugom CD-u su tradicionalne bunjevačke igre. U protekla tri desetljeća orkestar „Bačka“ svirao je na raznim priredbama i pratio brojna društva, a danas je najtraženiji na tradicionalnim prelima, omiljenim pokladnim zabavama bačkih Hrvata. Nema priredbe Hrvatske samouprave Gare na kojoj ne bi nastupio ili sudjelovao Orkestar „Bačka“, danas u prilično izmijenjenom sastavu. Ohrabruje i činjenica da tamburaška glazba osim prošlosti ima i sadašnjost i budućnost. Kako ističe predsjednik Martin Kubatov, na inicijativu Hrvatske samouprave prije tri godine u garskoj je školi ponovno pokrenut tamburaški kružok koji djeluje u okviru bajske Osnovne umjetničke škole „Danubia“, što dokazuje da se puno pažnje posvećuje i podmlatku.

S.B.

Jubilarni Hrvatski dan i obilježavanje desete obljetnice birjanske hrvatske plesne skupine

U organizaciji Hrvatske samouprave Birjana u Birjanu je 25. rujna priređen X. jubilarni Hrvatski dan i obilježena deseta obljetnica Hrvatske plesne skupine Birjana.

Okupljanje domaćina i gostiju počelo je u poslijepodnevnom satima povorkom kroz selo nakon čega je u mjesnom domu kulture služena dvojezična sveta misa koju je predvodio velečasni Gabrijel Barić, a pjevale članice pečušskog Ženskog pjevačkog zbora Augusta Šenoae. U goste su organizatori pozvali spomenuti zbor s kojim tijesno surađuju već godinama, KUD „Marica“ iz Salante, a birjanske plesače pratio je Orkestar „Danubia“ iz Baje.

Nakon programa slijedio je bal uz Orkestar Juice. Dan je ostvaren potporom iz programa „Sándor Csoóri“ (900 000 ft) i Fonda „Gábor Bethlen“ (200 000 ft).

Emilija Sörös

Kako mi je rekla predsjednica Hrvatske samouprave Birjana Milica Murinyi Sörös, koja se s obitelji prije petnaestak godina doselila u Birjan, ozbiljno su se pripremali za ovaj dan. Doselivši se u Birjan ona se brzo sprijateljila s birjanskim Hrvatima i ubrzo postala aktivna članica te male zajednice, a potom i predsjednica Hrvatske samouprave. Na izborima 2019. godine u birjanskom

Svetu misu služio je velečasni Gabrijel Barić

hrvatskom biračkom popisu bilo je upisano 60 birača od čega je njih 43 izašlo na glasovanje. Birano je tročlano zastupničko tijelo u sastavu Milica Murinyi Sörös, Mirjana Murinyi i Zsuzsanna Kámán. Prije desetak godina Milica je pokrenula i hrvatsku plesnu skupinu koja uspješno djeluje, a vodi je Mirjana Murinyi koja koreografira plesove koji se izvode na pozornici.

Hrvatska plesna skupina osnovana prije deset godina dostojno je proslavila svoj jubilej. Inicijatorice osnivanja, mlade žene i djevojke malo su ostarile, ali tu je i niz mladih plesača iz sela iz udaljenijih mjesta, tako primjerice i iz Pečuha, kao i braća Balaž iz Udvara, koji su stalni članovi skupine. Kroz protekle godine mijenjao se broj članova, ali se on kreće oko petnaestak, dvadesetak aktivnih plesača. Plešu se plesovi hrvatskih etničkih skupina, bunjevačke igre, šokački i bošnjački plesovi, a vole i makedonske plesove. Svake godine skupina aktivno sudjeluje na Hrvatskom danu u Birjanu, a o skupini se brine Hrvatska samouprava Birjana. Rado se odazivaju pozivima na nastupe. Nastupaju u naseljima diljem Baranjske županije gdje žive Hrvati, nastupali su i u Republici Hrvatskoj, u mađarskoj Podravini, Bačko-kiškunskoj županiji ... Skupinu odlikuje i zlatna kvalifikacija iz godine 2015., a dobitnik je i odličja „Za baranjske Hrvate“ koje dodjeljuje Hrvatska samouprava Baranjske županije.

„U sve naše programe“, rekla mi je jednom Milica Murinyi Sörös, „mi, hrvatska zajednica u Birjanu ulažemo puno kako bismo pokazali da se hrvatstvo budi i da ga ima.“ I ovoga puta vidio se trud, od prekrasno obučene i „namještene“ nošnje preko svete mise do okićenog doma kulture. Tkanine, stare slike, jesenska dekoracija i pozornica... Vješti kuhari na čelu s Tiborom Murinyijem u dvorištu su miješali mirisan „perkelt“, a na pozornici su se redale koreografije, jedna za drugom, domaćina i gostiju. Veselje je bilo na visini, a druženje do kasnih sati nastavljeno je uz ukusne zalogaje i bal s Orkestrom Juice.

Branka Pavić Blažetin

Hrvatska plesna skupina Birjana

Narda 800 ljet od prvoga službenoga spominjanja

Svečavanje s priznanji, izložbom i blagoslavljanjem obnovljenoga Kulturnoga doma

Narda je prvu oktobarsku nedilju dostojno svečevala svoj 800. jubilej prvoga pismenoga spominjanja. Kako dr. Šandor Horvat piše u nardarskoj monografiji, ime sela je zbog toga spomenuto u povelji, jer se je nahadalo polag pornovskoga cistercitskoga imanja. Narda je jur u ljeti proglasila spomen-ljetom 2021/2022 i spomen-ploču je blagoslovio sisački biskup mons. dr. Vlado Košić. Ovom prilikom je obilježavanje okrugloga jubileja skupahodilo i s blagoslavljanjem obnovljenoga Kulturnoga doma, koji je lani pogodjen s ognjem, ali pri njegovoj obnovi se je iskazala prava složnost i volja za pomoći.

Nediljna sveta maša u celebriranju farnika Tamása Várhelyija je prikazana za stanovništvo Narde, žive i pokojne, ovde živeće i odseljene, uz hvalodavanje za osamsto ljet. Na kraju crikvenoga obreda slijedili su svetačni govori. Najprije se je obrnuo dr. Csaba Hende, parlamentarni zastupnik, svim nazočnim. „Dvadeset i tri generacije stoju pred nami, i srčenost, marljivost i djelatnost vaših prethodnikov vas obavezuje da učinite sve za budućnost vašega sela, kot i dovidob. Šalno sam mogao reći, Nardu i sam Bog jako rado ima, kad čudakrat ju posjećuje s poteškoćama, ke čekaju na rješenje. Takova je bila poplava, zbog česa je napravljen odvodni sistem, takov je bio orkanski vjetar, zbog česa su sadjena nova stabla, takov je bio i lanjski oganj, koji je izazvao jedno zajedništvo i složnost, zahvaljujući čemu na današnji vaš rodjendan, prikdaje se i stan društav, obnovljeni Kulturni dom. Gledajući povijesne podatke turobno moremo konstatirati da stanovništvo Narde brojčano nije već, nego što je bilo 1910. ljeta, ali tomu se svakako moremo veseliti da u zadnjem desetljeću dica su se narodila i uspjeli smo za nje ponovo otvoriti čuvarnicu. Nova pokoljenja su zalog toga da će se sačuvati hrvatska rič i identitet u ovom naselju. Sretan rodjendan Narda, nastavite ovako dalje!“, rekao je pred svim političar ki je svenek rado vidjeni gost u Nardi. Nardarska liktarica, Kristina Glavanić, izrazila je zahvalnost svim onim, ki su u prošli miseci omogućili da ovo današnje slavlje bude za sve jednako nepozabljivo i rekla je Bog plati svim prethodnim seoskim poglavarom, učiteljem, peljačem kulturnoga žitka, prez kih stoljeća dugo teško bi bilo zadržati bogati kulturni jerb, a i ljubav prema materinskom jeziku. Po nje riči Seoska samouprava Narde pred kratkim je donesla odluku da će toga dana prikdati spomen-plakete zaslužnim Nardarcem, ki su svojim nesebičnim djelovanjem i potporom dokazali, nigdar nisu zabili rodni kraj ter svenek su dali pomoćnu ruku, kad je to bilo najpotribnije. Prvi takov človik je Laslo Bošić ki je 1956. ljeta ostavio za sobom Ugarsku i prošao u London živiti. 82-ljetni Laci bači nigdar šparali nisu, kad je bilo rič za Nardu, a tako i za obnavljanje Kulturnoga doma. Štefan Bošić ki živi u Vesprimu, takaj je značajnom svotom potpomagao obnovu i sad mu je uručena plaketa, napravljena ekstar za ovu priliku sa graviranom zgradom Kulturnoga doma. „Ja sam se odvud odselio ali nigdar nisam prestao biti Nardarac. Tako sam ćutio, ako morem u nečem pomoći, to ću i rado učiniti“, naglasio je odlikovani Štefan Bošić. Treći, plaketom priznati, Nardarac je privatnik u Turmu, Antal Čerčić ki je ne samo pri postavljanju namješčaja čuvarnice pokazao svoju velikodušnost, nego skoro pri svakoj obnovi i reparaciji. „Ja se jako veselim da sam mogao pomoći i morem

Farnik Tamás Várhelyi je služio mašu

Puna je bila crikva na svečavanju

Trenutak za pjesmu

Haiku

kapljica vode
radost ter muka suze
pot rosa pilo

Šandor Horvat

Štefan Bošić pri prikazivanju spomen-plakete

Antal Čerčić drugi dobitnik spomen-plakete s dr. Csabom Hendejdom

Hrvatski veleposlanik dr. Mladen Andrić pozdravlja goste

Janez Magyar, načelnik Lendave prikdaje dare Kristini Glavanić, liktarici Narde

vam mirno reći da toj pomoći neće biti kraja" dodao je odlikovani Antal Čerčić. U crkvi, kot i u Kulturnom domu pri slavlju su sudjelovale nardarske jačkarice, pod peljanjem Boriške Bošić-Békési. Za jednoljetnom pauzom, vjerujem, da je prvenstveno domaćinom bio jedinstveni doživljaj ponovo stupiti u obnovljeni Dom kulture, kade od tla do plafona su stijene krasile stare slike, ke je dr. Šandor Horvat sabrao od ljudi u prošlosti. Na sredini dvorane stara dugovanja svakidašnjega žitka a i vjerske relikvije su krasili plac. Za blagoslavljanjem društvenoga stana su dica mjesne čuvarnice dvojezičnim programom oduševila nazočne, potom je domaća načelnica detaljno predstavila obnovenje, što su omogućili brojni dobrovoljni podupirači, čije ime čuva i posebna tablica polag ulazna vrata. Kako smo čuli, najbolnije je bilo iz 3000 knjig 800 hititi u smetlje zbog kvara, a zvana zgrade i narodne nošnje, instrumenti su isto tako jako uškodjeni, no u obnovi vjerniki Pinčene doline, županijska Hrvatska samouprava, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Hrvatska samouprava Kemlje, Kisega, Plajgora i Petrovoga Sela i privatnici su se veljek paščili pomoći. Hrvatski veleposlanik u Budimpešti dr. Mladen Andrić je izrazio svoje veselje da toga dana more s Nardarci skupa svečevati ne samo jubilej, nego i obnovu društvene hiže. László Majthényi, predsjednik Željezožupanijske skupščine uz spomenicu je gratulirao i dr. Šandoru Horvatu ki je pred dvajsetimi ljeti dao monografiju svojemu rodnomu selu, a sad je uspio sastaviti bogatu foto-izložbu i s dogodjaji, snimljenimi pred stovima ljeti. Dražen Srpak, časni gradjan Narde, načelnik Murskoga Središća i partnerske općine Narde, zahvalio se je i Vladi Ugarske i ugarskom narodu za svu potporu ku daju hrvatskom naselju i njevim stanovnikom da si očuvaju svoju rič i hrvatsku svist. Za dar je doneo petnaest kili povijesti i znanja o Hrvatskoj, u formi knjig. Ja-

nez Magyar, načelnik Lendave u Sloveniji, pridružio se je čestitkam i s lendavskimi vinskimi kapljicama. Med svečanimi govorači je zadnji bio u redu, Robert Marlovič, biro Čajte i Vincjeta ki je istaknuo: „Iz povijesti znamo, kako je ova krajina na granici doživila svakarčkovih režimov, od kralja, cesara do komunizma i sad do nove demokracije. Obraz vašega sela se je čudakrat preminjio, ljudi su se iselili, doselili su novi ljudi, nije se nek infrastruktura razvijala. Ono što nas poveže je to da petsto ljet dugo su naši Hrvati ovde. Mi Hrvati, živimo jedan uz drugoga kot jedna familija, a na to smo gizdavi. Srični smo i gizdavi zbog naše kulturne tradicije što nas poveže, kot i naš jezik. Nardi za 800. jubilej i našim hrvatskim selam i ovde, i u Austriji, željim da živu u miru u srcu Europe i da za to dalje svi skupa djelamo!" S tim je završena skoro trouzna proslava u crkvi i Kulturnom domu, a na rođendanski objed su gosti bili pozvani još u Keresteš.

Tiho

Bogatstvo...

Nardarska dica čuvarnice pri programu

Život je prekratak da bismo pili loše vino...

Martinje u Galeriji Hegyvidék

U organizaciji Hrvatske samouprave XII. okruga 11. studenog 2021. u Galeriji Hegyvidék proslavljen je veseli pučki običaj Martinje. Tom prigodom prisutne je pozdravio predsjednik Stipan Đurić, dok je mohački vinar Zoltan Horvat kušanjem i opisom svojih vina poveo publiku vinskom cestom vinarije Planina. Priredbi su među ostalim nazočili veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić i referentica za narodnosti i pravna savjetnica dr. Györgyi Gaál.

Prije nekoliko godina Hrvatska samouprava XII. okruga organizirala je Martinje u jednoj mjesnoj vinoteci, koje je bilo toliko uspješno da je priredbu odlučila održati svake godine. Sudbina je zamrsila konce pa se s ostvarenjem te zamisli moralo malo pričekati. Tako su se budimpeštanski Hrvati okupili 11. studenog na Martinje u Galeriji Hegyvidék, kako bi se družili uz kušanje vina Zoltana Horvata, vlasnika vinarije Planina. Istina da je Martinje kobni dan za guske, ali prava prilika za ljubitelje vina. Domaćin priredbe, predsjednik Stipan Đurić veselo je pozdravio prisutne i svoju dobrodošlicu izrazio stihovima o vinu i veselju svog zemljaka Marka Dekića-Bodoljša te ukratko predstavio vinara Zoltana Horvata. Uslijedilo je svojevršno putovanje vinskom cestom mohačkog vinara, pri čemu se prvo kušala Čomorika, stara mađarska sorta koju mještani zovu i Ovčji rep. Krajem 19. stoljeća tvornica pjenušca Littke zasadila ju je kako bi postala osnovnim vinom Pečuha. Danas ta sorta doživljava renesansu. Odlikuje je živo, ali ne i grubo, kiselkasto tijelo. Po običaju na blagdan sv. Martina krsti se mlado vino, no ovaj put kušao se i izvrstan mladi roze. Budući da je gost večeri stigao iz Mohača, priča o tom gradu nepotpuna je bez ophoda bušara. A ta šestodnevna pokladna tradicija, običaj Šokačkih Hrvata, nezamisliv je bez jankela. Nije slučajno da su se u mnoštvu naziva Zoltanovih vina našle i Jankele. Ovo lagano vino odlikuje okus šumskog voća i elegantnih začina. Pored buša, iz vinarovog života neizostavna je i glazba. Naime, desetljećima je svirao na tamburici pa od tuda dolazi i naziv vina Prim, koje je gusto, voćno, snažno i markantno. Zoltan Horvat od djetinjstva je ljubitelj narodne glazbe i folklor. Kao dijete svirao je u rodnom gradu, što je potom nastavio za vrijeme srednjoškolske naobrazbe u Hrvatsko-srpskoj gimnaziji u Budimpešti. Njegova glazbena putovanja, koncertom 80-ih, početkom 90-ih godina, odvela su ga u Francusku i Italiju. U tim zemljama upoznao je drugu kulturu konzumiranja tog božanskog pića. Priča o vinariji Planina započela je 2003. godine, a Zoltan Horvat je dosada zasadio 5 hektara vinograda. Pored bijelih sorti ima i crnih, što mu omogućuje proizvodnju crnih vina i šilera. Njegova plantaža obuhvaća

Predsjednik Stipan Đurić pozdravlja publiku

Na Martinju

Zoltan Horvat toči mlado vino

sorte poput Cirfandlija, Frankovke, Királyleányke, Kadarke, Cabernet Franca, Cabernet Sauvignona... Publici je uz svaku čašicu prenio potrebne informacije, pojasnio kako se vina zovu u pojedinim zemljama, s posebnim osvrtom na njihovu rasprostranjenost. Gostima je time dokazao kako voli svoj posao te je skromna i istrajna osoba.

Uz kušanje vina i priču gosti su se polako okupljali oko bogatog stola. Te večeri nitko nije ostao gladan, ali ni žedan. Nakon brojnih fotografija i selfija okupljeni su se dogovorili da će se vidjeti sljedeći put.

Kristina Goher

Dani zahvalnosti u sambotelskoj Hrvatskoj školi

Na sredini oktobra, dane dugo obilni stoli su čekali djelatnike i školare u auli sambotelske Hrvatske škole i čuvarnice Mate Meršića Miloradića. U duhu zahvalnosti za urodju zemlje, svakarčkovi ukusni falati su se simo dokrali, a sadje i zelenje su služili i za ukas. Ovde su svoj dio napravili i sami roditelji, kot i pedagoginje, ki su nanosili svega doboga, što se nek sve najde u stanu, što nam nek jesen donese iz vrčaka. Kako pak izgleda proces od simena do kruha, koji kolači, kruh i kifljince se napravu, to je sve predstavljeno. Polag učiteljice Ivane Vrščak, u jednom razredu se čvrsto misi tijesto, školari glasno daju upute jedan drugomu, kako će muka skupastati, koliko vode je tribi još za domaće slance, a da se ne zabi ni sol iz tijesta. Uči Ivana i kolegica Klara Marić su glavne organizatorke ovoga, u hrvatski škola, tradicionalnoga dana, a pri učiteljici Klari se najprzame i ručna šikanost. Iz muhinja se pravi bobica na starinski način, a tikvena simena se lipu na papiroš. Čuda je ovde varijacijov, kako se rješi zadaća. Vračajući se u aulu, plakate i crteži na izložbi govoru nam o jeseni, o napravljenju kruha, a najzanimljiviji dio dana sigurno je on, kad se konačno i kušaju delicije.

Tiho

Priznanje energetsko učinkovitoj Seoskoj samoupravi Koljnofa

Kako je pisao Sopron Média, 28. oktobra, u četvrtak, u Ugarskom parlamentu u okviru Programa virtualne elektrane, pet je naselj Jursko-mošonsko-šopronske županije moglo prikzeti priznanje „Energetsko učinkovite samouprave“, i to Stari Grad, Čorna, Kapuvar, Sokorópátka i Koljnof. Nagradu su dodilili dr. Katalin Szili, povjerenica predsjednika vlade i dr. Ferenc Molnár vlasnik i direktor Ugarskoga inovativnoga i učinkovitoga nonprofitnoga d.o.o.-a. Ova naselja u minulih petnaest ljet svismo su napravili takove korake koji ciljano idu za šparanje i smanjenje potrošnje energije, a zvana toga na zgrada u vlasništvu samouprave pri energetski investicija, moderniziranju grijanja ter pri sazidanju sistema električnih panelov, jako čuda su učinili. Zvana toga, svismo se zalažu za zaštitu okoliša, a skupa sa stanovnici i školari spolom organiziraju različite akcije za očuvanje čistoće sela i cijele okolice. Priznanje koljnofskoj Seoskoj samoupravi je prikzeo načelnik sela, Franjo Grubić.

Sliva treći koljnofski načelnik Franjo Grubić

Martinci

Kulturnim programom i pučkom veselicom proslavljeno Martinje

U suorganizaciji Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džu-
retin” i mjesne Hrvatske samouprave 13. studenog je u Martinci-
ma proslavljeno tradicionalno Martinje. Nakon misnog slavlja u
mjesnom Domu kulture nazočne je srdačno pozdravila pred-
sjednica Hrvatske samouprave Đurđa Sigečan, a zatim je prire-
đen prigodni kulturni program u kojem su nastupili Ženski pje-
vački zbor „Korjeni” i Orkestar „Vizin”. Nazočne je pozdravio i
načelnik Levente Várnai, koji se uz ostalo zahvalio Vladi Mađar-
ske na potpori kojom je obnovljena župna crkva svetog Martina.
Svečanosti su nazočili brojni uzvanici, državni tajnik za vjerske i
narodnosne odnose Ureda predsjednika Vlade Miklós Soltész,
generalni konzul Drago Horvat, glasnogovornik Hrvata u Ma-
đarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik HDS-a Ivan Gu-
gan, parlamentarni zastupnik okruga Csaba Nagy, martinački
načelnik Levente Várnai i mnogi drugi.

Državnom tajniku Miklósu Soltészu uručen je prigodan poklon

Martinački župnik Ilija Ćuzdi blagoslovio je vino

Načelnik Levente Várnai i predsjednica Hrvatske samouprave Đurđa Sigečan

Ženski pjevački zbor „Korjeni”

Veselo društvo

„Radostan sam što ponovno mogu biti u Martincima, jer sam
se s Martinčanima već više puta družio, možemo kazati i veselio.
Jednom Silvestrovo, zatim u Pečuhu, pa i Budimpešti. Zahvalju-
jem se sviračima i svima koji svojim radom šire dobar glas o ovo-
me naselju. I ne samo dobar glas o Martincima, već i cijeloj regiji,
pa i podravskim Hrvatima. Uistinu, to je potrebno. Sudionici hr-
vatsko-mađarskih odnosa, narodnosti u Mađarskoj i svi oni koji
se žele ojačati u vjeri i očuvati je mogu računati na našu pomoć”,
naglasio je uz ostalo državni tajnik Miklós Soltész. Uz to je naj-
avio da će se u sljedećem razdoblju nastaviti obnova martinačke

župne crkve i susjedne zgrade. Nazočne je pozdravio i generalni
konzul RH u Pečuhu Drago Horvat, koji se tom prigodom zahva-
lio svima koji su pridonijeli obnovi crkve kao i martinačkim izvo-
đačima radova. Ujedno je domaćinima podijelio prigodne daro-
ve. Već po tradiciji u okviru svečanosti župnik Ilija Ćuzdi
blagoslovio je mlado vino, nakon čega je otvorena bačva. Uslij-
dila je zajednička večera, druženje uz pjesmu i ples, a za dobro
raspoloženje pobrinuli su se članovi Orkestra „Vizin” i članice
Ženskog pjevačkog zbora „Korjeni”, koje su nedavno proslavile
25. godišnjicu rada.

Stipan Balatinac

Mala stranica

Regionalno školsko naticanje čuva spominke na Mihovila Nakovića

Lani samo virtualno, ljetos, na 26. Nakovićevom naticanju i uživo su se našli naticatelji, skoro 70 dice, iz osam gradišćanskohrvatskih škol, po običaju, u Koljnofu. Školari i pedagogi na ovom naselju s raznim priredbama i prilikama čuvaju spominke na kantora, pisca i učitelja, Mihovila Nakovića, a jedan od centralnih programov je u tom pogledu svakako ovo naticanje u lipom govoru za gradišćanskohrvatske školare. U auli Dvojezične škole i čuvarnice Mihovila Nakovića pri kulturnom programu nastupali su domaći tamburaši i 6. razred s plesom Međimurje, a zatim je pohodjen Nakovićev grob u mjesnom cimiteru i položen vijenac ter našgana svića. Sad jur jedno vrime prozni teksti i pjesmice u aktualnom ljetu se vežu uz neki važni jubilej. Ovo ljetu je 100. obljetnica rođenja gradišćanskoga pisca i duhovnika, Augustina Blazovića, ponukala dobru priliku za proučavanje njegove književnosti. Naticanje je poteklo u dovidob naučenom formatu, u četiri kategorija, po starosti školarov. Dica nižih razredov su i sad recitirala, a učeniki gornjih razredov su štalali najpr zavježbane tekste. U niži razredi su produkcije ocijenili Marija Fülöp-Huljev, bivša ravnateljica undanske škole, Krešimir Matašin negdašnji direktor OŠ u Vukovini i Doroteja Zeichmann, gradišćanska književnica iz Austrije. U gornji razredi med redi žirija su se našli, Terezija Kolonović-Dániel, bivša učiteljica koljnofske škole, dr. Mijo Karagić, književnik i Petar Tyran, glavni urednik Hrvatskih novin u Austriji. Dokle su se školari naticali, pedagogom je predavanje držala stručna savjetnica za hrvatski jezik, Janja Živković-Mandić. Najbolji Nakovićevi recitatori i štitelji po lipom i izražajnom govoru, po kategorija su slijedeći školari:

Nakovićevi dobitnici s organizatori i člani žirija

Podiljenje darov

Pri grobu Mihovila Nakovića koljnofski školari

U niži razredi su produkcije ocijenili Marija Fülöp-Huljev, bivša ravnateljica undanske škole, Krešimir Matašin negdašnji direktor OŠ u Vukovini i Doroteja Zeichmann, gradišćanska književnica iz Austrije. U gornji razredi med redi žirija su se našli, Terezija Kolonović-Dániel, bivša učiteljica koljnofske škole, dr. Mijo Karagić, književnik i Petar Tyran, glavni urednik Hrvatskih novin u Austriji. Dokle su se školari naticali, pedagogom je predavanje držala stručna savjetnica za hrvatski jezik, Janja Živković-Mandić. Najbolji Nakovićevi recitatori i štitelji po lipom i izražajnom govoru, po kategorija su slijedeći školari:

1. KATEGORIJA

- I. Sándor Zsombor – Koljnof
- II. Greta Guzmic – Unda
- III. Magdalena Kovač – Hrvatski Židan
- IV. Levente Molnár – Petrovo Selo (posebna nagrada)

2. KATEGORIJA

- I. Nadine Begović – Koljnof
- II. Petra Egrešić – Koljnof
- III. Izabella Németh – Koljnof
- IV. Florijan Kovač – Hrvatski Židan (posebna nagrada)

3. KATEGORIJA

- I. Helga Škrapić – Petrovo Selo
- II. Gergő Guzmic – Unda
- III. Goran Suklić – Sambotel
- IV. Greta Martinšić – Bizonja (posebna nagrada)

4. KATEGORIJA

- I. Dušan Filipović – Petrovo Selo
- II. Nikolina Temmel – Petrovo Selo
- III. Gina Völgyi – Koljnof
- IV. Ákos Liskai – Kemlja (posebna nagrada)

Tiho

Novo izdanje o Kerestruru

U keresturskom Seoskome domu u 11. listopada održana je završna konferencija europskog prekograničnog Projekta „CulturCo – Očuvanje nematerijalne kulturne baštine i povezivanje ljudi na prekograničnom području“. Partneri, Općina Donji Vidovec (Hrvatska) i Hrvatska samouprava Kerestura (Mađarska), za vrijeme trajanja projekta od 15. lipnja 2020. do 14. listopada 2021. ostvarili su zajedničke kulturne i sportske aktivnosti, a mađarski partner objavio je dvojezični godišnjak „Kerestur-Trenutne snimke života naselja“. Knjigu su predstavile urednice, predsjednica Hrvatske samouprave Kerestura Anica Kovač i profesorica dr. Erika Rac. Konferenciji su nazočili i predstavnici Općine Donji Vidovec, među njima načelnica Bojana Petrić, koja se zahvalila na suradnji u sklopu projekta i izrazila želju za nastavkom suradnje u sklopu sličnih zajedničkih projekata koji povezuju ljude s obje strane granice.

„Projekt ‚CulturCo‘ tijekom 16 mjeseci uvelike je doprinio njegovanju hrvatskog jezika i kulture u Kerestruru, prvenstveno među mladima. Uspjeli smo za njih organizirati učenje hrvatskoga jezika i sviranja tamburice. Unatoč pandemiji održali smo zajedničke kulturne i sportske programe, npr. „Utrku Zrinski“, „Dječji karneval“ i „Dane Zrinskih“, a sudjelovali smo i u programima u Hrvatskoj. Ponosni smo i na naš dvojezični godišnjak o Kerestruru koji smo objavili zahvaljujući projektu. U njemu smo posebnu pozornost posvetili predstavljanju aktivnosti civilne sfere i postignutim rezultatima na polju njegovanja hrvatskog jezika i kulture, odnosno očuvanju hrvatske nacionalne svijesti“, rekla je u uvodnom govoru predsjednica Hrvatske samouprave Kerestura Anica Kovač. Dvije urednice, Anica Kovač i dr. Erika Rac sadržaj izdanja predstavile su pomoću kviz-pitanja: dobar odgovor nagrađen je knjigom, a i onima koji su odgovorili slabije također je dodijeljen po jedan primjerak izdanja kako bi se bolje informirali o Kerestruru i njegovim žiteljima. Izdanje „Murakeresztúr/Kerestur-Pillanatképek a település életéből/Trenutne snimke života naselja“ na 315 stranica na mađarskom i hrvatskom jeziku predstavlja pomursko naselje Kerestur uz mnoštvo fotografija. U njemu su sabrani svi sitni mozaici koji čine pomursko naselje. Na samom početku knjige, u predgovoru predsjednica Hrvatske samouprave Kerestura Anica Kovač

Knjigu predstavljaju urednice Anica Kovač (zdesna) i dr Erika Rac

Sudionici konferencije

Predstavnici partnerskih organizacija

obraća se čitateljima, naglašavajući kako knjiga želi ovjekovječiti one vrijednosti koje su obilježile Kerestur tijekom proteklih desetljeća te su bile dostojne da se uvrste u knjigu. Izdanje je izrađeno tzv. zrcalnim prijelomom, koji čitateljima omogućuje istodobni pregled mađarskog i hrvatskog teksta. Za lijepe fotografije zaslužna je Erzsébet Kovács Deák. Knjiga je podijeljena na osam dijelova, prvi dio „Kerestur općenito“ donosi demografske podatke o naselju, nazive javnih površina i priložene fotografije, te prikazuje arheološke nalaze pronađene u okolici naselja. Najzanimljiviji nazivi polja, šuma i livada unutar katastarskih granica naselja navedeni su na kajkavskom narječju. U drugom dijelu knjige pod naslovom „Javni život Kerestura“ predstavljene su investicije koje su ostvarene za mandata pojedinih načelnika, znamenite zgrade, spomenici, tradicionalne priredbe koje se i danas održavaju u Kerestruru, hrvatske odgojno-obrazovne ustanove, njihovi sadašnji djelatnici i polaznici, civilne udruge i njihov rad, a nekoliko stranica posvećeno je i vjerskom životu. Na kraju knjige u poglavlju „Ljudske vrijednosti“ možemo upoznati osobe koje su svojim posebnim zalaganjem doprinijele razvoju naselja. Knjiga u izdanju Neprofitnog poduzeća Croatica daje cjelovitu sliku o Kerestruru kao hrvatskom pomurskom naselju u kojem hrvatska zajednica zauzima posebno mjesto. Na završnoj konferenciji s hrvatskim glazbenim točkama nastupio je tamburaški sastav keresturske osnovne škole.

Beta

U spomen

Emilija Graić Orovića (1930. – 2021.)

Mala hrvatska zajednica sela Birjana 31. listopada 2021. godine izgubila je svoju vjernu podržateljicu i najstariju Šokicu, Emiliju Grajić Oroviću (Mártonné Orovića). Otac joj je došao za zeta u Birjan, a Emilija Graić rođena je u Belvárdgyuli 1930. godine. Odrasla je i udala se te rodila kćer Katalin. Katalin je imala dvije kćeri, Zsuzsannu i Hajnalku, a Zsuzsanna ima kćer Bernadett Bajusz. Unuke su nadgedale baku koja je stanovala sa Zsuzsannom. Ova složna obitelj sudjeluje, kao što je i baka Emilija sudjelovala u svim hrvatskim događanjima u selu, pomažući i rad Hrvatske samouprave Birjana i Hrvatske plesne skupine, čiji se članovi od nje opraštaju s tugom. Sahranjena je 9. studenoga na birjanskom groblju.

Boraveći nedavno na proslavi desete obljetnice Hrvatske plesne skupine Birjana i Hrvatskom danu susrela sam se s Emilijom Grajić na svetoj misi i programu kojeg je pažljivo pratila. Bila je nasmijana i vesela kao i uvijek.

Sjetila sam se proslave njenog 90. rođendana u društvu njenih najmilijih, na koji sam i ja bila pozvana. Tada su svoju najdražu Šokicu posjetili i zastupnici Hrvatske samouprave Birjana, na čelu s predsjednicom Milicom Sörös Murinyi, iznenadivši je slavljem i darovima. Dio ove lijepe priče bila je i moja urednička malenkost. Emilija je čekala mene, a iznenadili smo je svi. Zastupnici Hrvatske samouprave s tortom u ruci, cvijećem i spomenicom te lijepim riječima pokucali su na vrata njene sobe u prelijepoj obiteljskoj kući, gdje je živjela sa starijom unukom. Bilo je to 18. lipnja 2020. godine. Kako mi je tada rekla Milica Murinyi Sörös, baka Emilija i njena obitelj su uvijek tu kada treba pomoći savjetom, te zna sve odgovore na pitanja o prošlosti i sadašnjosti šokačkih Hrvata u Birjanu. Nesebičnim savjetima pomagala je i pri osnivanju Hrvatske plesne skupine u Birjanu prije deset godina. Upoznala sam tada jednu složnu obitelj u kojoj četiri generacije žive zajedno, doduše u dva dvorišta i dvije kuće. Ovih dana ih je obuzela tuga, a i sve nas koji smo poznavali i upoznali Emiliju Grajić. Neka joj je laka zemlja.

Branka Pavić Blažetin

XX. Dani hrvatske knjige i riječi – dani Balinta Vujkova

Književnim salonom u Gradskoj biblioteci u Novom Sadu 5. listopada započeli su jubilarni 20. Dani hrvatske knjige i riječi – dani Balinta Vujkova. Dani su trajali do 8. listopada, a odlikovali su ih brojni programi koji su se odvijali u Subotici, Novom Sadu i Sonti.

U Novom Sadu predstavljena su dva nova naslova u sunakladi Hrvatske čitaonice i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata: Zbornik radova s prošlogodišnjeg Međunarodnog znanstveno-stručnog skupa 2020. – „Čitanjem do uključenosti” i „Pripovi(je)tke 2”, peta knjiga u ediciji Izabrana djela Balinta Vujkova.

Održan je popularani program za djecu pod nazivom "Narodna književnost u školi, u spomen na Balinta Vujkova Didu". Uživo se 6. kolovoza održano druženje s djecom u Osnovnoj školi „Ivan Goran Kovačić” u Sontu, a za sve ostale učenike diljem Vojvodine i šire pripremljen je online sat hrvatskog jezika koji se može vidjeti na YouTube kanalu Hrvatske čitaonice pod nazivom Narodna književnost u školi 2021 HD na linku <https://www.youtube.com/watch?v=1a7DyToEGb4>. Ovaj je program tematski bio posvećen 100. obljetnici rođenja književnika i skladatelja Pavla Bačića, te je tim povodom za učenike biti prikazano koncertno čitanje komada „Mala Vesna” u izvedbi studenata glume Umjetničke akademije u Osijeku. Dana 7. listopada u Subotici je gostovalo Hrvatsko kazalište Pečuh s predstavom „Bunjevački blues – saga o svijetu koji nestaje”.

Međunarodni znanstveno-stručni skup, kojem je između

ostalih nazočilo i dvoje suradnika Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, održan je 8. listopada. Lilla Trubić izlagala je na temu „Marija Jurić Zagorka u svjetlu hrvatsko-mađarske politike”, a dr. sc. Silvestre Balić na temu „Selektivna bibliografija Hrvatskoga glasnika – školstvo, ulaganja i vjerski sadržaji od 2010. do 2015”.

U predvorju Gradske kuće u Subotici mogla se pogledati izložba „150 godina Bunjevačkih i šokačkih novina i vile”, a nakon otvorenja izložbe 8. rujna u okviru multimedijalne večeri dodijeljena je nagrada Hrvatske čitaonice za životno djelo na području književnosti književniku Lazaru Franciškoviću. Dodijeljene su i nagrade Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata „Emerik Pavić” za najbolju knjigu u 2020. godini i nagrada „Iso Veselinović” za najbolju knjigu proze 2018. – 2020. BPB

Sjednica u Semelju uoči svečane proslave tridesete obljetnice

Udruga Savez Hrvata u Mađarskoj, jedna od najznačajnijih civilnih udruga među Hrvatima u Mađarskoj, utemeljena je početkom studenog 1990. godine. Svoju tridesetu obljetnicu nije uspjela obilježiti svečanom sjednicom zbog epidemije koronavirusa, a ovih se dana priprema za taj svečani čin. Dužnost predsjednika udruge od 1993. neprekidno obnaša Joso Ostrogonac.

Načelnik Semelja pozdravlja nazočne

U Semelju, u prostorijama Hrvatsko-mađarske kuće 12. studenog održana je sjednica Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj, na kojoj su sudjelovali predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, zamjenik predsjednika Arnold Barić i članica Predsjedništva Edita Horvat Pauković. Osim njih sudjelovali su član Nadzornog odbora Mijo Štandovar, članica Disciplinskog odbora Marija Pilšić i predstavnici medija, dok su domaćine zastupali predsjednik Hrvatske samouprave Semelja Mišo Šarošac i načelnik Semelja József Kumli. Načelnik je srdačno pozdravio sudionike, predstavivši im selo, radove na razvoju infrastrukture te nove prostorije Hrvatsko-mađarske kuće. Rekao je kako selo ima 480 stanovnika, a 2021. napokon je ostvaren san dovršetka mjesnog Doma kulture, a uskoro će se nastaviti i građevinski radovi na razvoju infrastrukture u samoj blizini objekta, te se privodi kraju i gradnja zgrade mjesnih jaslica. Sve prostorije treba napuniti životom, a u tome će važnu ulogu imati i hrvatska zajednica u Semelju i šire, dodao je.

Predsjednik Ostrogonac iznio je točke predloženog dnevnog reda, uključujući pripreme za proslavu 30. obljetnice Saveza Hrvata u Mađarskoj, programe do kraja kalendarske godine i programe predviđene za 2022. godinu i drugo.

Detaljno je razrađen program za 27. studenog, za što Savezu na raspolaganju stoji 1,4 milijuna forinti: pola tog iznosa dobili su od Fonda „Gábor Bethlen“, a pola od Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Služit će se sveta misa i posvetiti zastava, nakon čega je predviđena svečana akademija u Hrvatskom kazalištu uz prigodan kraći program i predavanja onih sudionika koji su bili svjedoci utemeljenja Saveza, s po jednim predavačem iz svake regije.

Novinar Tomo Fűri izvjestio je nazočne o izradi DVD-a povodom 30. obljetnice Saveza Hrvata u Mađarskoj. Kazao je kako uredništvo Hrvatske kronike pri MTVA-u priprema dvadesetšestominutnu emisiju. Ona će se poslije izdati na DVD-u, koji će umnožiti Croatica. Ovih dana slijedi potpisivanje ugovora između

MTVA-a i Saveza. Prema njegovim riječima DVD bi bio gotov do početka iduće godine.

Govoreći o predstojećim programima zaključeno je kako će se oni vjerojatno odvijati u skladu s epidemiološkim mjerama – za sad su predviđene brojne priredbe na koje je pozvan i Savez. Naredna 2022. godina je važna i stoga jer je izborna godina, kada se bira i čelništvo Saveza. Godine 2022. pored parlamentarnih izbora održava se i popis stanovništva, koji je od velike važnosti za Hrvate u Mađarskoj.

Kako je zaključeno, o svemu će odlučivati skupština Saveza, koja bi se trebala održati do kraja svibnja iduće godine. Bilo je riječi i o povećanju broja članova Saveza, kojih je trenutno četrstotinjak, a po pitanju uplate članarina novih članova posebno su aktivni Gradišće i Budimpešta.

Branka Pavić Blažetin

Čestitka za rođendan

Na sjednici Predsjedništva Saveza Hrvata koja je održana 12. studenog u Semelju predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac čestitao je osamdeseti rođendan dugogodišnjem članu Saveza Hrvata u Mađarskoj i predsjedniku Nadzornog odbora Miji Štandovaru. Uz skroman poklon svi nazočni radovali su se sa slavljenikom. Mijo Štandovar je dugi niz godina bio pokretač hrvatskog javnog i političkog života u Salanti. Od demokratskih promjena naovamo, sve do izbora 2019. godine bio je predsjednik Hrvatske samouprave Salante. U više mandata bio je i zastupnik Skupštine HDS-a, a od samog utemeljenja aktivan je član Saveza Hrvata u Mađarskoj. Bio je i ostao velika podrška tjednika Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskoga glasnika i njegovog širenja među našim Hrvatima u Salanti. Sretan Vam rođendan Mića.

Branka Pavić Blažetin

Arnold Barić i Joso Ostrogonac čestitaju slavljeniku